

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΜΕΡΟΣ Ι

ΘΕΩΡΙΑ (σελ. 1-14)

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΥΛΙΚΟ ΑΣΚΗΣΕΩΝ (σελ. 15-36)

ΘΕΩΡΙΑ

Η θεωρητική συστηματοποίηση της διδακτέας ύλης υλοποιήθηκε στη διδασκαλία επιμερισμένη στις ενότητες που ακολουθούν.

1. ΠΡΩΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Παρουσίαση του σκοπού και της αναγκαιότητας της γλωσσικής επιμόρφωσης

Αφόρμηση:

Στο ερώτημα προς τους επιμορφούμενους, ποιες δυσκολίες τυχόν αντιμετωπίζουν, λόγω της μη πολύ καλής γνώσης της ελληνικής γλώσσας, κάποιος, μεγάλης ηλικίας, απάντησε:

Συνήθως 'σιωπούμε', από φόβο μήπως δεν εκφραστούμε σωστά.

Με αφορμή την παραπάνω κατάθεση προχωρήσαμε στην παρουσίαση της σημασίας και της αναγκαιότητας ενός προγράμματος γλωσσικής ενίσχυσης.

-Σκοπός γενικά της γλωσσικής διδασκαλίας είναι η κατάκτηση του βασικού οργάνου επικοινωνίας της γλωσσικής κοινότητας στην οποία λειτουργούν και δραστηριοποιούνται οι άνθρωποι, γεγονός που συμβάλλει στην περαιτέρω διανοητική και συναισθηματική τους ανάπτυξη.

-Είναι ανάγκη να συνειδητοποιήσουμε τη σημασία του λόγου για τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή. Με τον τρόπο αυτό μετέχουμε είτε ως πομποί είτε ως δέκτες του λόγου στα κοινά ως ελεύθεροι δημοκρατικοί πολίτες με κριτική και υπεύθυνη στάση και έτσι δεν 'σιωπούμε', από φόβο μήπως δεν εκφραστούμε σωστά.

-Η κατάκτηση σε βάθος της γραμματικής και της συντακτικής δομής της ελληνικής γλώσσας θα τους βοηθήσει να αναγνωρίζουν και να κατανοούν και να αιτιολογούν και τις τυχόν παρεκκλίσεις ή ανατροπές των παραπάνω στοιχείων, δηλαδή τα λάθη, πρώτα τα δικά τους και μετά των μαθητών τους.

-Ως προς τους μαθητές τους οι Ιεροδιδάσκαλοι θα είναι σε θέση να τους εξοικειώσουν με την ελληνική γλώσσα τόσο μέσα από το μάθημα των Θρησκευτικών, όσο και μέσα από αναφορές σε καθημερινές καταστάσεις της σχολικής και εξωσχολικής ζωής.

1.Γλώσσα και θρησκεία

Η κάθε θρησκεία αποκαλύφθηκε μέσω του λόγου και καταγράφηκε σε κάποια ομιλούμενη γλώσσα.

Άρα η καλή γνώση της γλώσσας απαραίτητη:

1. Για την κατανόηση του θρησκευτικού μηνύματος
2. Για τη διάδοση του λόγου του θεού

2. Γλώσσα και πολιτισμός

Η γλώσσα βασικός φορέας της έκφρασης και του πολιτισμού κάθε λαού.

Επομένως η γνώση της γλώσσας οδηγεί στη γνώση της πολιτιστικής παράδοσης του λαού ο οποίος την ομιλεί.

Ταυτόχρονα η διαφορετικότητα της γλώσσας και του πολιτισμού και της θρησκείας συμβαδίζει με το σεβασμό συγχρόνως της γλώσσας και των πολιτιστικών αξιών των άλλων λαών.

3.Η σημασία της μητρικής γλώσσας

Η μητρική γλώσσα είναι για όλους τους ανθρώπους η πιο σημαντική γλώσσα και ταυτόχρονα συνιστά απαραίτητη και εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση για την δυνατότητα των παιδιών να προχωρήσουν στην εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας, που είναι εν προκειμένω η ελληνική¹.

¹ Για την αξία της αναγνώρισης της μητρικής γλώσσας και γενικότερα το θέμα της ταυτότητας και διγλωσσίας βλ. Cummins J., *Ταυτότητες υπό διαπραγμάτευση: Εκπαίδευση*

Παραθέτουμε ένα απόσπασμα για τη μοναδικότητα και την αξία της μητρικής γλώσσας:

«Η μητρική είναι η γλώσσα των αισθημάτων και των αισθήσεων, η γλώσσα των οσμών και των χρωμάτων. Είναι η γλώσσα των ονείρων, δηλαδή η γλώσσα που μιλάει το ασυνείδητο, και στον κάθε άνθρωπο η γλώσσα που εκφράζει με τον πιο αυθεντικό τρόπο τον ψυχισμό του. Η μητρική είναι η γλώσσα της τρυφερότητας, των παιδικών αναμνήσεων, η γλώσσα του παράπουνου, η γλώσσα της αγάπης, η πιο δικιά του γλώσσα ανάμεσα σε όλες τις ποικιλίες και γλώσσες που μεγαλώνοντας μπορεί να μάθει. Η μητρική είναι η γλώσσα της υποκειμενικότητας, της εξατομίκευσης κι ακόμα η γλώσσα της οικειότητας, της ομοιότητας και της αλληλεγγύης. Είναι η πιο ισχυρή γλώσσα, όσες κι αν είναι οι ποικιλίες και γλώσσες που αργότερα θα μάθει. Στη μητρική του διάλεκτο θα εκφράσει τον πόνο ή το φόβο, την απόγνωση ή τον ενθουσιασμό ο κάθε μορφωμένος ενήλικος, η μητρική διάλεκτος θα του έρθει σε όλη τη ζωή του αυθόρμητα στο στόμα, όταν σκοντάφτει, όταν κανακεύει ένα μωρό, όταν ερωτεύεται. Η μητρική γλώσσα είναι το μέρος του «παγόβουνου», όπως λέει η γλωσσική επιστήμη, το μέρος της εσωτερικευμένης γνώσης που δε φαίνεται στην «επιφάνεια», είναι το εργαλείο της γνώσης/σκέψης που κάνει όλους τους ανθρώπους ομιλούντα όντα, **το σύστημα συμβολισμού και αφαίρεσης που μας κάνει ανθρώπους**².

4. Σχέσεις ελληνικής-τουρκικής / Το φαινόμενο του δανεισμού.

Καθημερινά χρησιμοποιούμε πολλές δεκάδες λέξεις οι οποίες είναι τουρκικές και έχουν παρεισφύσει στη γλώσσα μας χωρίς να γνωρίζουμε την προέλευσή τους και την αντίστοιχη ελληνική έννοια.

Πρόκειται για αλληλεπιδράσεις των λαών που αποτυπώνονται και στη γλώσσα τους, τα λεγόμενα γλωσσικά δάνεια, τα οποία αποτελούν στην πραγματικότητα αναγνώριση των πολιτιστικών αξιών άλλων λαών, το σεβασμό και την αλληλογνωριμία.

με σκοπό την ενδυνάμωση σε μια κοινωνία ετερότητας, Gutenberg, Αθήνα 1999 (όπου και πλούσια βιβλιογραφία).

² Άννα Φραγκουδάκη, «Γλώσσα του σπιτιού και γλώσσα του σχολείου», *Κλειδιά και Αντικλειδιά*, σελ. 40-42.

5. Λεξιλόγιο και Δομή της γλώσσας / Δομικές διαφορές των γλωσσών/ διαφορές στη δομή ελληνικής τουρκικής

Παρουσίαση βασικών στοιχείων για τη δομή και τη λειτουργία της νέας ελληνικής γλώσσας (σύντομη ιστορία, σχέση με άλλες γλώσσες και πολιτισμούς, βασικά χαρακτηριστικά, κλιτά-άκλιτα μέρη του λόγου-δομή της πρότασης).

Σημείωση:

Οι γλώσσες διαφέρουν όχι μόνο στη φωνολογία και το λεξιλόγιο αλλά και στη γραμματική και το συντακτικό, δηλαδή την κλίση, τα γένη των ονομάτων και τη σειρά των λέξεων, δηλ. τη δομή.

Έτσι μπορεί να γνωρίζω τις λέξεις και τη σημασία τους αλλά αυτό δεν είναι αρκετό για να μιλήσω σωστά μια γλώσσα³.

Οι μαθητές της μουσουλμανικής μειονότητας στην Ελλάδα συναντούν μεγάλες δυσκολίες, που οφείλονται σε σημαντικό βαθμό στο ότι η ελληνική γλώσσα διαφοροποιείται σημαντικά από τη μητρική τους και μόνο από την άποψη του φωνητικού και φωνολογικού συστήματος, πράγμα που εξαρχής επηρεάζει ουσιαστικά τον προφορικό λόγο⁴.

6. Γιατί κάνουμε λάθη; -Αποποινικοποίηση του γλωσσικού «λάθους»

Επιχειρήσαμε να απαντήσουμε στο ερώτημα: **Γιατί κάνουμε γλωσσικά λάθη;**

Είδη λεξικών: εκτός από το έντυπο ή ηλεκτρονικό λεξικό, υπάρχει και το νοητικό λεξικό. Έτσι ονομάζουμε την παρακαταθήκη του εγκεφάλου μας σε λεξιλογικές γνώσεις. Το λεξικό αυτό αφενός είναι πιο πλούσιο, αφετέρου μπορεί να αλλάζει, να εμπλουτίζεται εύκολα και αυτόματα.

³ Carter R. και M. McCarthy (1988). *Vocabulary and Language Teaching*, London and New York: Longman. Nation I.S.P. (2001), *Learning Vocabulary in Another Language*, Victoria University of Wellington, Cambridge University Press.

⁴ Γιαγκουνίδης Π. (2004). «Η διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας σαν ξένη ή σαν δεύτερη γλώσσα για τους αλλόφωνους/παλιννοστούντες μαθητές. Μια συγκριτική προσέγγιση», *Πρακτικά 4^{ης} Επιστημονικής Ημερίδας Ελληνικής Γλώσσας με Θέμα: Διγλωσσία και Εκπαίδευση*, Τ. Σαραφίδου (επιμ.), Ξάνθη: Εταιρεία Αξιοποίησης και Διαχείρισης Περιουσίας Δ.Π.Θ.

Θεωρία της αλληλεξάρτησης: η διαδικασία εκμάθησης μιας δεύτερης γλώσσας δεν είναι προσθετική, δηλ. δεν μαθαίνουμε απλά γνώσεις λεξιλογίου και σύνταξης αλλά γίνεται μεταφορά εννοιών και γλωσσικών στοιχείων από μια γλώσσα σε μια άλλη γλώσσα. Οι γλώσσες έχουν άπειρες διαφορές και ιδιοτυπίες και αυτό κάνει δύσκολο το να μπορεί κανείς να τις μάθει «σωστά». Η κινεζική π.χ. δεν έχει γένη, κλίσεις και πτώσεις.

Συνήθως τα λιγότερα λάθη γίνονται στα ρήματα και τα περισσότερα στα ουσιαστικά, επίθετα και επιρρήματα. Πιθανόν αυτό να οφείλεται στο γεγονός ότι προκειμένου να συντάξουμε μια πρόταση αρχίζουμε από το ρήμα, στο οποίο ίσως δίνουμε μεγαλύτερη σημασία και βαρύτητα.

Τα περισσότερα λάθη οφείλονται στην επίδραση που δέχεται η γλώσσα στόχος από τη μητρική γλώσσα των μαθητών ή όποια γλώσσα έμαθε ο μαθητής προηγουμένως.

Κατηγορίες λαθών:

1. Περιστασιακά λάθη: λανθασμένη εφαρμογή ενός κανόνα
2. Συστημικά λάθη: άγνοια ή μη κατανόηση της δομής ενός γλωσσικού συστήματος

Στα **λεξιλογικά λάθη** οι λέξεις που χρησιμοποιούνται λανθασμένα είναι συνήθως λέξεις συνώνυμες αυτών που έπρεπε να χρησιμοποιηθούν.

Συχνά είναι τα λάθη που γίνονται στις προθέσεις.

Παραδείγματα:

1. Προσέξτε παιδιά, σας ειδοποιεί ένας γέρος σαν και μένα να μην πίνετε πολύ (αντί προειδοποιεί).
2. Πού ξέρεις τι σου προφυλλάσσει το μέλλον; (αντί επιφυλλάσσει)
3. Μια ζωή την έχουμε και δεν χρειάζεται να την κινδυνεύσουμε (αντί διακινδυνεύουμε)
4. Υπονοώ-επινοώ
5. Απερίσπαστος-απερίσκεπτος
6. ανταγωνισμός-συναγωνισμός

Παιδαγωγική αξιοποίηση και διαχείριση του γλωσσικού λάθους:

Όπως επισημαίνεται στη βιβλιογραφία, η αντιμετώπιση των λαθών των μαθητών δεν θα πρέπει να γίνεται αρνητικά. Στην μαθησιακή διαδικασία είναι ανάγκη να εφαρμόζεται το οικοδομικό πρότυπο μάθησης. Δηλαδή, το λάθος αντιμετωπίζεται όχι πλέον σαν στοιχείο, που δυσχεραίνει τη μάθηση, αλλά σα συστατικό της ίδιας της διαδικασίας μάθησης, επομένως σαν δυναμικό στοιχείο, που θα μπορούσε να διευκολύνει τη μάθηση. Βέβαια απαραίτητη προϋπόθεση για να

μετατραπούν τα λάθη σε «εργαλείο μάθησης» είναι να τα χειριστεί ανάλογα ο εκπαιδευτικός⁵

Αναγκαιότητα διδασκαλίας γραμματικής.

Η εμπειρία από έρευνες στη γλώσσα των μαθητών μουσουλμάνων δείχνει ότι πρέπει να δίνουμε μεγαλύτερη σημασία στα λάθη που αφορούν τις καταλήξεις ουσιαστικών, ρημάτων, επιρρημάτων και δευτερευόντως στα λάθη που αφορούν τα λεξικά μορφήματα (π.χ. τρωφή, άνειξει), τα οποία αντιμετωπίζονται με τη διδασκαλία και τη συνεχή χρήση της οικογένειας λέξεων στην οποία ανήκουν⁶. Πιο σοβαρά είναι τα λάθη λεξιλογίου-σημασίας και ακολουθούν τα λάθη σύνταξης. Τα ορθογραφικά λάθη δεν επηρεάζουν την κατανόηση, αλλά είναι σημαντικός δείκτης αξιολόγησης του γραπτού λόγου, επομένως ασχολούμαστε και με αυτά, αλλά δεν τους δίνουμε προτεραιότητα⁷.

3. Λάθη που χαρακτηρίζουν το γραπτό λόγο

Από τις έρευνες επίσης προκύπτει ότι οι μαθητές στη δεύτερη γλώσσα γράφουν σύντομα κείμενα με πολύ λιγότερες πληροφορίες από ό,τι θα έγραφαν στη μητρική τους γλώσσα. Αυτό οδηγεί σε κείμενα περιορισμένης έκτασης, περιορισμένο λεξιλόγιο που επαναλαμβάνεται, απλή σύνταξη, όχι υποτακτικό λόγο.

Καταληκτικά:

Οι ιεροδιδάσκαλοι, όπως και οι μουσουλμάνοι μαθητές, πρέπει να εξοικειώνονται με την προφορική γλώσσα και να αναπτύσσουν επικοινωνιακές δεξιότητες στο προφορικό επίπεδο. Μέσω της κατάκτησης του βασικού λεξιλογίου και των βασικών σχημάτων της δομής της νέας ελληνικής, θα αποκτήσουν μια άνεση στην παραγωγή και στην κατανόηση προφορικού λόγου αρχικά και στη συνέχεια στην κατανόηση και παραγωγή αρτιότερου γραπτού λόγου⁸.

Κάποιες οδηγίες διδακτικής της γλώσσας.

Πώς διδάσκουμε το λεξιλόγιο;

- Είναι προτιμότερο να διδάσκουμε το λεξιλόγιο μέσα από την ανάγνωση μιας ευρύτερης ενότητας και όχι λέξη-λέξη.

⁵ Σφυρόερα Μ. (2003). «Το λάθος ως εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας», έκδοση του Προγράμματος Εκπαίδευση Μουσουλμανοπαίδων 2002-2004, του ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, της σειράς «Κλειδιά και Αντικλειδιά», Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών.

⁶ Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων 2004.

⁷ Ιορδανίδου Α. (2007). *Διδάσκοντας Νεοελληνική Γλώσσα στο Γυμνάσιο*, Αθήνα.

⁸ Χατζησαββίδης 2005: 404-410.

- Απαραίτητη κρίνεται η διδασκαλία παραγωγής λέξεων. Είναι σημαντικό οι μαθητές να «διερευνούν» τις λέξεις. Να συζητούν μεταξύ τους για το τι σημαίνουν οι λέξεις, να ανταλλάσσουν απόψεις, να εκφράζουν το διαφορετικό και να συνειδητοποιούν την πολυσημία συχνά των λέξεων⁹.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ-ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

1. Γραμματική

Στην τουρκική γλώσσα υπάρχουν κλιτά και άκλιτα μέρη του λόγου.

Τα μέρη του λόγου είναι εννέα (9): Ρήματα, ουσιαστικά, επίθετα, αντωνυμίες, επιρρήματα, σύνδεσμοι, μόρια, επιφωνήματα και **προθέσεις** (οι οποίες όμως δεν μπαίνουν πριν από τις λέξεις που προσδιορίζουν αλλά μπαίνουν στο τέλος και επομένως θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως **μετα-θέσεις**).

Η τουρκική δεν έχει, σε σχέση με την ελληνική, **το άρθρο**.

Έτσι στην τουρκική γλώσσα δεν είναι εμφανή **τα γένη**.

2. Υπάρχουν 6 πτώσεις (ονομαστική, γενική, δοτική, αιτιατική, τοπική, αφαιρετική).

3. Η ιδιαιτερότητα της τουρκικής γλώσσας είναι οι πολλές καταλήξεις (επιθήματα) που προστίθενται στα ονόματα για να σχηματιστούν οι πτώσεις, ο πληθυντικός αριθμός, τα κτητικά και στα ρήματα για το σχηματισμό των χρόνων και των ρηματικών τύπων.

-Χρήση αφαιρετικής (από μένα)

Ευρεία χρήση απαρεμφάτου (όπως στην ΑΕ)

Κάθε ρήμα συντάσσεται με μία πτώση: μαθαίνοντας το ρήμα μαθαίνουμε και την πτώση, όπως στις γλώσσες που δεν έχουν άρθρο μαθαίνοντας τη λέξη μαθαίνουμε και το γένος.

ΛΑΘΗ

Στα γένη

Γραμματικό γένος, φυσικό γένος (το κορίτσι, η κοπέλα)

Τονισμός : Στην Τούρκικη γλώσσα οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν τονίζονται (Όπως και στην Νέα Ελληνική).

Τα ουσιαστικά, τα επίθετα και τα επιρρήματα συνήθως τονίζονται στην λήγουσα. Επίσης τονίζονται έντονα όλες οι καταλήξεις (π.χ. πληθυντικό, πτώσεις, κτήση, η άρνηση.)

Ελληνικά: οι μονοσύλλαβες επίσης δεν τονίζονται.

⁹ Cummins J. (1984a). *Bilingualism and Special Education: Issues in Assessment and Pedagogy*, Clevedon: Multilingual Matters.

Καμία λέξη δεν τονίζεται πάνω από την προπαραλήγουσα.

Έγκλιση τόνου (το τετράδιό μου).

Ο τόνος διαφοροποιεί τις λέξεις:

Π.χ. τζάμι, τζαμί, , ώμος, ωμός, χάλι-χαλί/γέρος-γερός

Ιστορική ορθογραφία της ελληνικής γλώσσας (οικονομία της γλώσσας).

Παραδείγματα:

όμως, ώμος, άλλη-άλλοι, η γυναίκα-οι γυναίκες, εσείς διαβάζετε-αυτό διαβάζεται εύκολα, κλίμα-κλήμα

2. Σύνταξη

Η συντακτική της δομή της τουρκικής γλώσσας διαφέρει από τη δομή της ελληνικής.

Η ελληνική γλώσσα έχει συνήθως τη δομή: Υποκείμενο - Ρήμα - Αντικείμενο.

Αντίθετα, οι προτάσεις στα τουρκικά έχουν συνήθως τη δομή: Υποκείμενο - Αντικείμενο - Ρήμα.

Αυτή η διαφορετική δομή, με το ρήμα στο τέλος μπορεί να οδηγεί σε λάθη. Βέβαια η σειρά αυτή μπορεί να αλλάξει ειδικά στον προφορικό λόγο όπου μιλάμε πιο ελεύθερα. Επίσης πρέπει να τονίσουμε ότι το σημαντικότερο ρόλο της πρότασης το έχει η τελευταία λέξη, οπότε η σειρά μπορεί να αλλάξει σύμφωνα με αυτό που θέλουμε να τονίσουμε περισσότερο.

Η ελληνική από την άλλη μεριά δεν έχει περιορισμούς, ανάλογα με την έμφαση

Ο Ανδρέας έφαγε το μήλο'

'Έφαγε το μήλο ο Α.

Το μήλο έφαγε ο Α.

Το μήλο ο Α. έφαγε

Αν μεταφράσουμε τη φράση

İkinci katta uc yatak odası ve bir banyo var

θα πούμε :

Δεύτερο όροφο στο τρία υπνοδωμάτια και ένα μπάνιο υπάρχει.

Ενώ η σωστή πρόταση είναι:

Στον δεύτερο όροφο υπάρχουν τρία υπνοδωμάτια και ένα μπάνιο.

Επίσης:

Η φράση *Onların evine gidiyoruz* μεταφράζεται κατά λέξη

Δικό σπίτι τους στο πηγαίνω.
Η σωστή όμως πρόταση είναι:
Πηγαίνω στο δικό τους σπίτι.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΗ 1^η - ΛΕΞΟΛΟΓΙΟ

Οι επιμορφούμενοι πήραν ένα κατάλογο τουρκικών λέξεων που χρησιμοποιούνται στην ελληνική και αποτελούν δάνεια και ανά ομάδες κλήθηκαν να σημειώσουν δίπλα την αντίστοιχη ελληνική λέξη.

ΑΣΚΗΣΗ 2^η - ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Η άσκηση περιλάμβανε ελληνικές παροιμίες για τις οποίες κλήθηκαν να βρουν τις αντίστοιχες τουρκικές και αντίστροφα τουρκικές για τις οποίες κλήθηκαν να βρουν τις αντίστοιχες ελληνικές.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΝΟΤΗΤΑ.

Μιλάω= γνωρίζω να μιλώ, να ακούω, να σιωπώ

Προφορικός-γραπτός λόγος

Κατανόηση- Παραγωγή προφορικού λόγου – ακρόαση

Η γλώσσα πρώτα προφορική. Αν δεν υπήρχε προφορικός λόγος δεν θα υπήρχε γραφή. Όμως απαραίτητος ο γραπτός λόγος.

Αλλιώς γράφουμε και αλλιώς μιλάμε.

Ο προφορικός λόγος έχει πιο χαλαρή σύνταξη, αυτοδιορθώσεις, επαναλήψεις, ανολοκλήρωτες προτάσεις, μορφασμούς, γέλιο, κινήσεις του σώματος.

Ο γραπτός πιο στατική σύνταξη, πυκνή, πρέπει να βρει τρόπους να δηλώσει όλα αυτά τα εξωγλωσσικά στοιχεία.

Το γραπτό μήνυμα είναι πάντα πιο δεσμευτικό.

Η σημασία της ανάγνωσης

Η Ανάγνωση είναι δύναμη. Πρέπει να ενθαρρύνουμε τη συμμετοχή στην ανάγνωση. Ο δάσκαλος να απελευθερωθεί από το να δώσει το ΕΝΑ νόημα, το δικό του. Πρέπει να διαβάζουμε κείμενα μεγαλύτερα, με στόχο την κατανόησή τους, το νόημα και όχι μόνο τη συγκεκριμένη λέξη.

Συνώνυμα – υφολογικές διαφορές.

Για την ακρίβεια στο λόγο απαιτείται η γνώση της σημασίας κάθε λέξης στο εκάστοτε κειμενικό πλαίσιο και επικοινωνιακό περιβάλλον.

Έτσι κάναμε λόγο για την κυριολεξία, τη μεταφορική χρήση μιας λέξης, τις συνώνυμες λέξεις καθώς και την ανάγκη προσαρμογής του λεξιλογίου στο ύφος του λόγου (επιστημονικό, θεολογικό, απλό, επίσημο).

Είδη λόγου: Περιγραφή- αφήγηση

Αναφερθήκαμε στους βασικούς κανόνες και τις στρατηγικές που πρέπει να γνωρίζουμε ανάλογα με το είδος του κειμένου που θέλουμε να συντάξουμε: περιγραφή, αφήγηση, ομιλία κλπ.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΗ 3^η

Συνώνυμα, ύφος, σύνταξη προτάσεων.

ΑΣΚΗΣΗ 4^η

Στην ενότητα αυτή προσπαθήσαμε να περιγράψουμε με σωστούς ελληνικούς όρους τα μέρη από τα οποία αποτελείται ένα τζαμί και ακολουθήσαμε την εξής πορεία: Στο υλικό που δόθηκε στους ιεροδιδασκάλους υπήρχε η περιγραφή ενός αρχαίου ελληνικού ναού, μιας

χριστιανικής εκκλησίας και ενός μουσουλμανικού τεμένους, με τους αντίστοιχους όρους. Έτσι διαπιστώσαμε τις γλωσσικές ομοιότητες και τις αναλογίες, καθώς και τις διαφορές. Στη συνέχεια ήταν πολύ πιο εύκολο να προχωρήσουμε σε αντιστοιχίες και ορθές γλωσσικές επιλογές: κίμπλα, μιχράμπ, κουρσί, μινμπάρ άμβωνας – δεσποτικό κτλ.

ΤΡΙΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Λειτουργίες της γλώσσας

Αναφερθήκαμε στη θεωρία του Γιάκομπσον.

6 παράγοντες:

πλαίσιο, ακροατής, ομιλητής, γλώσσα, μήνυμα, επαφή (κανάλι επικοινωνίας)

6 λειτουργίες

Αναφορική, βουλητική, συγκινησιακή, μεταγλωσσική, ποιητική, φατική.

Κάναμε λόγο για:

- τη γλώσσα της προσευχής, του θυμού, της συμβουλής, της διδασκαλίας.
- τη γλώσσα του σπιτιού, του σχολείου, της θρησκείας
- τη γλώσσα του διαλόγου.
- **τη γλώσσα της επιχειρηματολογίας**
-

ΑΣΚΗΣΗ 5^η :

Επιχειρήσαμε να θέσουμε κάποιους όρους επί τη βάσει των οποίων θα μπορούσαμε να δομήσουμε την επιχειρηματολογία μας σε κάποια συζήτηση με κάποιον αλλόθρησκο για το Ισλάμ ή για το περιεχόμενο του όρου «τζιχάντ», με τρόπο αντικειμενικό και πειστικό.

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Αναφερθήκαμε στο ζήτημα της μετάφρασης των «ιερών» κειμένων και τις λεγόμενες «ιερές γλώσσες».

Το ζήτημα της μετάφρασης των ιερών κειμένων αποτέλεσε ένα διδακτικό αντικείμενο που περιλάβαμε στην επιμόρφωση τόσο των θεολόγων της Θράκης όσο και των ιεροδιδασκάλων.

Επιφυλάξεις για τη μετάφραση των ιερών κειμένων:

αν πρέπει να μεταφράζονται τα κείμενα αυτά και πώς πρέπει να μεταφράζονται.

Το ζήτημα των ιερών γλωσσών

Η επιστημονική προσέγγιση από την πλευρά της γλωσσολογίας δεν προτάσσει αξιολογικά τις γλώσσες, αφού η γλώσσα δεν είναι παρά το μέσον με τη βοήθεια του οποίου μεταφέρουμε το μήνυμα.

Παράλληλα, η ανάγκη της διάδοσης του θρησκευτικού μηνύματος, η πολυπολιτισμική και πολυγλωσσική σύσταση της σύγχρονης κοινωνίας κατέστησαν σαφή την αναγκαιότητα της μετάφρασης των κειμένων αυτών, δεδομένου ότι με τον τρόπο αυτό προβάλλεται και διαδίδεται η ίδια η θρησκεία.

Στο δεύτερο ερώτημα, δηλαδή πώς πρέπει να μεταφράζονται τα κείμενα αυτά, προβάλλεται πάντα η ανάγκη της απόλυτα πιστής και αξιόπιστης μετάφρασης.

Η απόλυτη ακρίβεια και συνέπεια στο δόγμα και τις ιδιαίτερες θεολογικές έννοιες είναι αδιαπραγμάτευτη.

Είναι αναμφισβήτητο ότι για την εκπόνηση μιας τέτοιας μετάφρασης απαιτείται βαθιά γνώση της γλώσσας αλλά και της θεολογίας. Και τούτο γιατί πριν μεταφράσει κανείς πρέπει πρώτα να ερμηνεύσει το κείμενο. Υπάρχουν σημεία και όροι που μπορεί να επιδέχονται περισσότερες της μιας ερμηνείες. Τι θα κάνει εν προκειμένω ένας μεταφραστής; Αυτός είναι ο λόγος που οδηγεί πολύ συχνά στην εκπόνηση υπομνημάτων (Ταφτίρ) για τα κείμενα αυτά, όπου ακριβώς εξηγούνται και ερμηνεύονται τα δυσνόητα ή αμφίσημα σημεία του κειμένου και προφυλάσσουν τον μεταφραστή από παρανοήσεις και μεταφραστικά ατοπήματα.

Εκείνο που κρύβει αλλά και αποκαλύπτει όλη την «αλήθεια» του κειμένου και μπορεί πάντα να ελέγχει και να διαπιστώνει την ορθότητα ή μη μιας μετάφρασης είναι μόνο το πρωτότυπο και αυθεντικό κείμενο.

Ειδικά για τη γλώσσα της προσευχής και τη μετάφραση:

Η γλώσσα συνδέεται μοναδικά και ανεπανάληπτα όχι μόνο με το θείο λόγο και το λόγο της αποκάλυψης αλλά και με το λόγο που ο ίδιος ο άνθρωπος απευθύνει στο θεό του. Σε όλες τις εποχές έχουμε κείμενα προσευχής. Οι προσευχές αυτές, είτε είναι αυτοσχέδιες είτε παρμένες από το τελετουργικό της κάθε θρησκείας, αποτελούν τη γέφυρα του ανθρώπου με τον θεό. Και ο θεός ακούει όλες τις προσευχές, σε όποια γλώσσα και αν λέγονται.

ΠΕΜΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Θέματα ορολογίας

Η ενότητα αυτή ήταν η εκτενέστερη από άποψη ασκήσεων και εφαρμογής.

Η ορολογία διεκδικεί ούτως ή άλλως μια ιδιαίτερη θέση στη μετάφραση τόσο γενικών κειμένων, όσο πολύ περισσότερο ειδικών, όπως εν προκειμένω τα θεολογικά κείμενα.

Έτσι έχουμε μια ειδική γλώσσα ή γλώσσα για ειδικούς σκοπούς, όπως επισημαίνεται στη διδακτική των γλωσσών.

Η κατανόηση, ο προσδιορισμός θεολογικών εννοιών και η ακριβής απόδοσή τους στην ελληνική παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες.

Ενδεικτικά αναφερθήκαμε στο γεγονός ότι στην περίπτωση αυτή εμπλέκονται όχι δύο αλλά τρεις γλώσσες, η κάθε μία με τη δική της δομή και το δικό της πολιτισμικό φορτίο. Το πρωτότυπο κείμενο από την αραβική προσλαμβάνεται αρχικά από τους μουσουλμάνους της Θράκης στην τουρκική και στη συνέχεια πρέπει να μεταφερθεί στην ελληνική. Οι λέξεις όμως και οι έννοιες στο ταξίδι τους μέσα στο χρόνο, όπως έλεγα και στα μαθήματα, αλλάζουν περιεχόμενο, εμπλουτίζονται ή διαφοροποιούνται. Καθώς διαφοροποιείται το πολιτισμικό περιβάλλον και οι προσλαμβάνουσες παραστάσεις, υπάρχουν λέξεις, εικόνες,

μεταφορικές έννοιες που δεν γίνονται κατανοητές. Επίσης υπάρχουν λέξεις που δεν μεταφράζονται, όπως λ.χ. κάποια ονόματα ή συχνές επικλήσεις.

Τέλος, επισημάνθηκε ότι η θεολογική ορολογία, όπως και η γλώσσα της μετάφρασης ενός ιερού κειμένου, επιβάλλεται να έχει μια απόσταση από τον καθημερινό λόγο, να διατηρεί ένα υψηλό επίπεδο, αντίστοιχο του κύρους και της ιερότητας του κειμένου. (οίκος του θεού, σπίτι, μάζωξη, συνέλευση, συγκέντρωση)

Προχωρήσαμε σε ασκήσεις με ειδικά γλωσσικά θέματα θεολογικών όρων (εξομολόγηση, ελεημοσύνη, προσευχή, τα ονόματα του θεού κλπ).

Άσκηση 6^η :

ΟΡΟΛΟΓΙΑ. Παραδείγματα κατανόησης και διατύπωσης θεολογικών και όρων.

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΥΛΙΚΟ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

(σελ. 15-36)

Άσκηση 1^η

Οι επιμορφούμενοι πήραν ένα κατάλογο τουρκικών λέξεων που χρησιμοποιούνται στην ελληνική και αποτελούν δάνεια και ανά ομάδες κλήθηκαν να σημειώσουν δίπλα την αντίστοιχη ελληνική λέξη.

Παραθέτουμε τον κατάλογο των λέξεων (με την ελληνική αντίστοιχη λέξη).

ΑΛΑΝΙ (αλήτης),

ΑΛΑΝΑ (ανοιχτός χώρος),

ΑΓΑΣ (δεσποτικός-αυταρχικός),

ΑΓΙΑΖΙ (πρωινό ή νυχτερινό κρύο),

ΓΙΑΟΥΡΤΙ (πηγμένο γάλα),

ΤΣΕΠΗ (θυλάκιο),

ΤΑΒΑΝΙ (οροφή),

ΤΖΑΚΙ (παραγώνι),

ΚΑΙΚΙ (βάρκα),

ΜΕΛΤΕΜΙ (άνεμος ετησίας),

ΜΑΝΑΒΗΣ (οπωροπώλης),

ΜΠΑΚΑΛΗΣ (παντοπώλης),

ΓΛΕΝΤΙ (διασκέδαση),

ΚΑΒΓΑΣ (φιλονικία),

ΚΕΦΙ (ευδιαθεσία),

ΧΑΤΙΡΙ (χάρη),

ΝΤΕΡΤΙ (καημός),

ΝΤΑΒΑΝΤΟΥΡΙ (σύγχυση),

ΧΑΣΑΠΙΚΟ (κρεοπωλείο),

ΝΤΟΥΛΑΠΙ (ιματιοθήκη),

ΜΠΑΙΡΑΚΙ (σημαία),

ΤΣΟΜΠΑΝΗΣ (βοσκός-ποιμένας),

ΓΙΛΕΚΟ (περιθωράκιον),

ΧΑΜΠΑΡΙΑ (αγγελία-νέα),

ΓΙΑΡΜΑΣ (ροδάκινο-αλεσμένο καλαμπόκι),

ΓΙΝΑΤΙ (πείσμα),

ΓΙΟΥΡΟΥΣΙ (επίθεση),

ΓΚΕΜΙ (χαλινάρι),

ΓΟΥΡΙ (τύχη),

ΓΡΟΥΣΟΥΖΗΣ (κακότυχος),

ΕΡΓΕΝΗΣ (άγαμος),

ΖΑΜΑΝΙΑ (μεγάλο χρονικό διάστημα),

ΖΑΡΖΑΒΑΤΙΚΑ (λαχανικά),

ΖΟΡΙ (δυσκολία),

ΚΑΖΑΝΙ (λέβητας),

ΚΑΣΜΑΣ (αξίνα-σκαπάνη),

ΚΑΛΕΜΙ (γραφίδα),

ΚΑΛΟΥΠΙ (μήτρα-πρότυπο),

ΚΑΛΠΙΚΟΣ (κίβδηλος),

ΚΑΠΑΚΙ (σκέπασμα- κάλυμμα),

ΚΑΡΑΟΥΛΙ (φρουρά-σκοπιά),

ΚΑΡΠΟΥΖΙ (υδροπέπων),

ΚΟΥΒΑΣ (κάδος-αγγείο),

ΝΤΙΠ ΓΙΑ ΝΤΙΠ (ολωσδιόλου),

ΚΕΛΕΠΟΥΡΙ (ανέλπιστο εύρημα),

ΚΙΜΑΣ (ψιλοκομμένο κρέας),

ΚΙΟΣΚΙ (περίπτερο),

ΚΟΛΑΙ (ευκολία-άνεση),

ΚΟΤΖΑΜ (τεράστιος-πελώριος),

ΚΟΤΣΑΝΙ (μίσχος)

,ΚΑΦΑΣΙ (κιβώτιο),

Κ(Χ)ΟΥΒΑΡΝΤΑΣ (γενναιόδωρος-ανοιχτοχέρης),

ΚΟΥΜΠΑΡΑΣ (δοχείο χρημάτων),

ΚΟΥΣΟΥΡΙ (ελάττωμα-μειονέκτημα),

ΚΟΥΤΟΥΡΟΥ (ασύνετα-απερίσκεπτα),

ΛΑΠΑΣ (χυλός),

ΛΕΒΕΝΤΗΣ (ανδρείος-ευσταλής),

ΛΕΚΕΣ (κηλίδα),

ΛΟΥΚΙ (υδροσωλήνας),

ΜΑΓΙΑ (προζύμη-ζυθοζύμη),

ΜΑΓΚΑΛΙ (πύραυλο),

ΜΑΡΑΦΕΤΙ (μικρό εργαλείο),

ΜΑΧΑΛΑΣ (συνοικία),

ΜΕΖΕΣ (ορεκτικά),

ΜΕΝΤΕΣΕΣ (στρόφιγγα),

ΜΕΡΑΚΙ (πόθος),

ΜΕΡΕΜΕΤΙ (επισκευή-επιδιόρθωση),

ΜΟΥΣΑΜΑΣ (κερωμένο-αδιάβροχο ύφασμα),

ΜΠΑΓΙΑΤΙΚΟ (μη νωπό),

ΜΠΑΓΛΑΡΩΝΩ (δένω-φυλακίζω),

ΜΠΑΜΙΑ (ιβίσκος ο εδώδιμος),

ΜΠΑΜΠΑΣ (πατέρας),

ΜΠΑΞΕΣ (περιβόλι-κήπος),

ΜΠΑΡΟΥΤΙ (πυρίτιδα),

ΜΠΑΤΖΑΚΙ (κνήμη-σκέλη),

ΜΠΑΤΖΑΝΑΚΗΣ (σύγαμπρος-συννυφάδα),

ΜΠΑΤΙΡΙΣΑ (πτωχεύω-χρεοκοπώ),

ΜΠΑΧΑΡΙΚΟ (αρωματικό άρτυμα),

ΜΠΕΚΡΗΣ (μέθυσος),

ΜΠΕΛΑΣ(ενόχληση),

ΜΠΟΓΙΑ (βαφή-χρώμα),

ΜΠΟΓΙΑΤΖΗΣ (ελαιοχρωματιστής)

ΜΠΟΙ (ανάστημα-ύψος),

ΜΠΟΛΙΚΟΣ (άφθονος),

ΜΠΟΣΤΑΝΙ (λαχανόκηπος),

ΜΠΟΣΙΚΟΣ (χαλαρός),

ΜΠΟΥΖΙ (πάγος-ψύχρα),

ΜΠΟΥΛΟΥΚΙ (στίφος-άτακτο πλήθος),

ΜΠΟΥΛΟΥΚΟΣ (καλοθρεμμένος-παχουλός),

ΜΠΟΥΝΤΑΛΑΣ (κουτός-ανόητος),

ΜΠΟΥΝΤΡΟΥΜΙ (φυλακή),

ΜΠΟΥΡΙ (καπνοσωλήνας),

ΜΠΟΡΑ (καταιγίδα)

ΜΠΟΥΤΙ (μηρός),

ΝΤΑΜΑΡΙ (φλέβα-λατομείο),

ΝΤΑΝΤΑ (παραμάννα-τροφός),

ΝΤΕΛΑΛΗΣ (διαλαλητής),

ΝΤΙΒΑΝΙ (κρεβάτι),

ΝΤΟΥΒΑΡΙ (τοίχος),

ΝΤΟΥΜΑΝΙ (καταχνιά-καπνός),

ΝΤΟΥΝΙΑΣ (κόσμος-ανθρωπότητα),

ΠΑΖΑΡΙ (αγορά-διαπραγμάτευση),

ΠΑΝΤΖΑΡΙ (κοκκινογούλι-τεύτλο),

ΠΑΤΖΟΥΡΙ (παραθυρόφυλλο),

ΠΑΠΟΥΤΣΙ (υπόδημα),

ΠΕΡΒΑΖΙ (πλαίσιο θυρών),

ΠΙΛΑΦΙ (ρύζι),

ΡΑΧΑΤΙ (ησυχία)

ΣΑΚΑΤΗΣ (ανάπηρος),

ΣΑΜΑΤΑΣ (θόρυβος),

ΣΕΝΤΟΥΚΙ (κιβώτιο),

ΣΕΡΤΙΚΟ (τσουχτερό, βαρύ),

ΣΙΝΑΦΙ (συντεχνία, κοινωνική τάξη),

ΣΙΝΤΡΙΒΑΝΙ(πίδακας),

ΣΙΡΟΠΙ (πυκνόρρευστο διάλυμα ζάχαρης),

ΣΑΙΝΙ (ευφυής),

ΣΟΥΓΙΑΣ (μαχαιράκι),

ΡΟΥΣΦΕΤΙ (χαριστική εξυπηρέτηση),

ΣΟΒΑΣ (ασβεστοκονίαμα),

ΣΟΙ (καταγωγή-γένος),

ΣΟΚΑΚΙ (δρόμος),

ΣΟΜΠΑ (θερμάστρα),

ΣΟΥΛΟΥΠΙ (μορφή-σχήμα),

ΤΑΜΠΛΑΣ (αποπληξία-συγκοπή),

ΤΑΠΙ (χωρίς χρήματα),

ΤΑΡΑΜΑΣ (αυγοτάραχο),

ΤΑΣΑΚΙ (σταχτοδοχείο),

ΤΑΧΙΝΙ (αλεσμένο σουσάμι),

ΤΑΨΙ (μαγειρικό σκεύος),

ΤΕΚΕΣ (καταώγιο),

ΤΕΝΕΚΕΣ (δοχείο),

ΤΕΜΠΕΛΗΣ (οκνηρός-ακαμάτης),

ΤΕΡΤΙΠΙ (τέχνασμα-απάτη),

ΤΕΦΤΕΡΙ(κατάστιχο),

ΤΖΑΜΙ (υαλοπίνακας-γυαλί),

ΤΣΑΜΠΑ (δωρεάν),

ΤΡΑΜΠΑ (ανταλλαγή),

ΤΣΑΚΜΑΚΙ (αναπηήρας),

ΤΣΑΝΤΑ (δερμάτινη θήκη),

ΤΣΑΝΤΙΡΙ (σκηνή),

ΤΣΑΠΑΤΣΟΥΛΗΣ (ανοικοκύρευτος-άτσαλος),

ΤΣΑΡΚΑ (επιδρομή-περιπλάνηση),

ΤΣΙΦΟΥΤΗΣ-ΤΣΙΓΚΟΥΝΗΣ (φιλάργυρος),

ΦΑΡΣΙ (τέλεια-άππαιστα),

ΦΛΙΤΖΑΝΙ (κύπελλο),

ΦΟΥΚΑΡΑΣ (κακομοίρης-άθλιος),

ΦΟΥΝΤΟΥΚΙ (λεπτοκάρυο-λευτόκαρο),

ΦΡΑΝΤΖΟΛΑ (ψωμί),

ΧΑΛΙ (άθλιο),

ΧΑΛΙ (τάπητας),

ΧΑΜΑΛΗΣ(αχθοφόρος),

ΧΑΝΙ (πανδοχείο),

ΧΑΡΑΜΙ (άδικα),

ΧΑΡΜΑΝΗΣ (χασισοπότης),

ΧΑΡΤΖΙΛΙΚΙ (μικρό χρηματικό ποσό),

ΧΟΥΙ (ιδιοτροπία),

ΧΟΥΝΕΡΙ (πάθημα-εξαπάτηση).

ΑΣΚΗΣΗ 2^Η

Η άσκηση περιλάμβανε ελληνικές παροιμίες για τις οποίες κλήθηκαν να βρουν τις αντίστοιχες τουρκικές και αντίστροφα τουρκικές για τις οποίες κλήθηκαν να βρουν τις αντίστοιχες ελληνικές.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ

1. -Aç ayı oynamaz
2. -Allah korusun, tahtaya vur
3. -Ateş olmayan yerden duman çıkmaz
4. -Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim
5. -Bir koltuğa iki karpuz sığmaz
6. -Can çıkmayınca huy çıkmaz
7. -Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur
8. -Damlaya damlaya göl olur
9. -Hatasiz Kul Olmaz
10. -Havlayan köpek ısırmaz
11. -Horozu çok olan köyün sabahı geç olur
12. -İyilik yap denize at
13. -Kefenin cebi yok
14. -Körle yatan şaşu kalkar

15. -Meyveli ağacı taşlarlar
16. -Ne ekersen, onu biçersin
17. -Son gülen iyi güler
18. -Sürüden ayrılan koyunu kurt kapar
19. -Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş
20. -Vakit nakittir

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Όπου ακούς πολλά κεράσια κράτα και μικρό καλάθι.
2. Ο καλός καρaboκύρης στη φουρτούνα φαίνεται.
3. Καθαρός ουρανός αστραπές δε φοβάται.
4. Όποιος δε θέλει να ζυμώσει πέντε μέρες κοσκινίζει.
5. Όποιος φυλάει τα ρούχα του έχει τα μισά.
6. Όταν λείπει η γάτα, χορεύουν τα ποντίκια.
7. Το καλό το παλικάρι ξέρει κι άλλο μονοπάτι
8. Για χάρη του βασιλικού ποτίζεται κι η γλάστρα.

ΑΣΚΗΣΗ 3^η

ΑΣΚΗΣΗ (ΣΥΝΩΝΥΜΙΑ-ΜΕΤΑΦΟΡΑ)

- ΔΙΑΦΟΡΑ ΥΦΟΥΣ

Ημερομίσθιο-μεροκάματο //οίκος-σπίτι

Ασθενής-άρρωστος

Ανατρέπω-αναποδογυρίζω

Βουτώ-κλέβω-οικειοποιούμαι

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Κόκκαλα-οστά

Συκώτι-ήπαρ

Μάτι-οφθαλμός

ΜΕΤΑΦΟΡΑ

Του μίλησε έξω από τα δόντια

Έχω ένα κεφάλι καζάνι

Πνίγεται σε μια κουταλιά νερό

Μασάει τα λόγια του

Δώστε το περιεχόμενο των όρων:

Προβολή, προπαγάνδα, διαφήμιση

Βάλτε κλιμακωτά ανάλογα με την ένταση που δηλώνουν οι λέξεις:

Αφοσίωση, αγάπη, λατρεία, συμπάθεια

Κατάπληξη, απορία, έκπληξη

Κάποτε, σπανιότατα, συχνά, σπάνια, συχνότατα, συνήθως

Πολυεπεικής-πολυεύσπλαχνος- ελεήμων - οικτίρμων , φιλάγαθος, πονόψυχος # άσπλαχνος, ανελεήμων, σκληρόψυχος, σκληρός, ανηλεής, άπονος, ανάλγητος.

Φιλάνθρωπος, φιλάργυρος, φίλαθλος, φιλάρεσκος, φιλελεύθερος, φιλέλληνας, φιλόδοξος, φιλόζωος, φιλόθρησκος, φιλομαθής, φιλόμουσος, φιλόθρησκος, φιλόσοφος, φιλοχρήματος.

Πανάκριβος, πανάσχημος, πανάγαθος, πάμπλουτος, πάμφτωχος, παμπάλαιος, παμπόνηρος, παμφάγος, πάλλευκος.

Πολυάσχολος, πολυάριθμος, πολύγλωσσος, πολυδάπανος, πολυέλεος, πολυδιαβασμένος, πολυεύσπλαχνος, πολυπρόσωπος, πολύτιμος, πολυτελής(πολύς+τέλος).

ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ

Καθαριότητα-καθαρότητα

Παντρεμένος-έγγαμος-άγαμος-ανύπαντρος

Διαζευγμένος-διαζύγιο-σύζυγος-συζυγικός (ζωή, στέγη, καθήκοντα)

Δέρμα-επιδερμίδα-πετσί

Άρτος-ψωμί

Οίνος-κρασί

Άδεια-άδει-α

Ακρίβια-ακρίβει-α

Χωριό-χωρί-ο

Δουλειά-δουλεί-α-εργασία

Εκμεταλλεύομαι (αρνητικό)-αξιοποιώ (θετικό)

1. Δημιουργείστε φράσεις βάζοντας δίπλα στα ουσιαστικά ένα χρώμα ώστε να αποκτούν μια σημασία:
2. Π.χ. άσπρη μέρα
3. Αλήθεια, επιταγή, ζωή, λίστα, πανί, τύπος, χάλι, χιούμορ

ΑΣΚΗΣΗ 4^η

Προηγήθηκε συζήτηση στο υλικό που ακολουθεί και στη συνέχεια κλήθηκαν να συντάξουν ένα κείμενο με την περιγραφή ενός τεμένους.

ΝΑΟΣ-ΕΚΚΛΗΣΙΑ-ΤΖΑΜΙ

Ο τόπος της λατρείας. Κάθε θρησκεία έχει ένα χώρο λατρείας, ένα χώρο όπου οι πιστοί συγκεντρώνονται για να προσευχηθούν και να λατρεύσουν το θεό τους.

λατρεία: Το σύνολο των προσευχών, των ύμνων και των λειτουργικών πράξεων σε μια θρησκεία, διαμέσου των οποίων εκφράζεται η πίστη, η έμπρακτη αφοσίωση και τιμή προς το Θεό.

Ο ναός στην αρχαιότητα

η κατοικία του θεού, όπου βρισκόταν το άγαλμα του θεού ή των θεών. Το ουσιαστικό «ναός» προέρχεται από το ρήμα «ναίω» (=κατοικώ). Οι πιστοί δεν συγκεντρώνονταν μέσα στο ναό αλλά στον περιβάλλοντα χώρο έξω από το κτήριο του ναού και εκεί προσέφεραν θυσίες και λάτρευαν τις θεότητες. Στο κέντρο του ελληνικού ναού υπήρχε ένα κτήριο ορθογώνιο με είσοδο στην ανατολική στενή πλευρά, που λεγόταν *σηκός*. Κάποιες φορές υπάρχει ένας προθάλαμος, ο *πρόδομος* ή *πρόναος*, και ένα

αντίστοιχος χώρος στην αντίθετη πλευρά, που δεν επικοινωνεί με τον κυρίως ναό, ο *οπισθόδομος*. Επίσης συχνά υπάρχει ένα δωμάτιο που επικοινωνεί με τον κυρίως ναό και όπου μπορούν να μπουν μόνο οι ιερείς, το *άδυτον*.

Ο χριστιανικός ναός

ο τόπος συνάθροισης και λατρείας των πιστών (ορθόδοξοι ναοί: αριστερά και δεξιά τα δύο προσκυνητάρια, τον άμβωνα, τα ψαλτήρια και το μητροπολιτικό ή δεσποτικό θρόνο. Στο βάθος το τέμπλο (εικονοστάσι) με την Ωραία Πύλη και τις εικόνες. Πίσω από το τέμπλο βρίσκεται το *ιερό*, που περιλαμβάνεται από την Αγία Τράπεζα και όπου μπορεί να εισέλθουν μόνον οι άνδρες). (συνώνυμο:εκκλησία).

Η λέξη *Εκκλησία* συναντάται ήδη στην αρχαιότητα. Από το ρήμα *εκ-καλώ*, που σημαίνει *προσκαλώ* άτομα στο ίδιο μέρος να σχηματίσουν μια ομάδα, μια σύναξη, τη συνέλευση. Στην αρχαία Ελλάδα περιγράφει τη συγκέντρωση των πολιτών που είχαν πολιτικά δικαιώματα για να πάρουν πολιτικές αποφάσεις (εκκλησία του δήμου=του λαού). Στη συνέχεια με τον όρο εκκλησία περιγράφεται το σύνολο των χριστιανών, αλλά και η εκκλησιαστική ακολουθία που τελείται σε ένα ναό. Κυρίως δηλώνει τη θεία Λειτουργία και στην καθημερινή γλώσσα η φράση "*πήγαμε στην εκκλησία*" συνήθως δεν εννοεί τον Ιερό Ναό, αλλά την Θεία Λειτουργία.

Τζαμί- τέμενος

ο μουσουλμανικός ναός , τόπος όπου συγκεντρώνονται οι μουσουλμάνοι για να λατρεύσουν το θεό. Όλα τα τζαμιά είναι προσανατολισμένα προς τη Μέκκα. Αρχιτεκτονικά, κοινή σε όλα τα Τζαμιά είναι η κεντρική τετράγωνη αίθουσα όπου οι πιστοί παρατάσσονται σε σειρές με το μέτωπο προς της Μέκκα, γι αυτό και η είσοδος σ' αυτά είναι σε αντίθετη διεύθυνση. Μέσα στο Τζαμί δεν υπάρχουν παραστάσεις ούτε αγάλματα, αλλά ρήσεις από το Κοράνι σε περικαλλή διάκοσμο (αραβουργήματα).

Mihrab: μια εσοχή στον τοίχο, ένα είδος ιερού (κόγχη), που δείχνει την κατεύθυνση της Μέκκας, της ιερής πόλης. Οι πιστοί είναι υποχρεωμένοι, όταν προσεύχονται να είναι στραμμένοι αυτή την κατεύθυνση. Εκεί στέκεται και ο ιμάμης, ο καθοδηγητής της προσευχής.

Μινμπάρ: άμβωνας, όπου ανεβαίνει ο Ιμάμης.

Κουρσί: ένα « βήμα», όπου ανεβαίνει ένας ιεροκήρυκας – θεολόγος (συμβουλές και ερωτήσεις σε θέματα π.χ. κοινωνικά).

Οι *μιναρέδες* είναι πύργοι, ορατοί από μακριά, που ο αριθμός τους ποικίλλει.

Από το μιναρέ καλεί τους πιστούς σε προσευχή ο μουεζίνης (ψάλτης) πέντε φορές την ημέρα (πρόσκληση:*αντάν*).

Στην αυλή του τεμένους, υπάρχει η κρήνη, όπου πλένονται οι πιστοί πριν από την προσευχή.

Το δε δάπεδο είναι καλυμμένο με τάπητες. Δεν υπάρχουν καθίσματα ούτε κεριά. Οι πιστοί πριν μπουν στο τζαμί πρέπει να βγάλουν τα υποδήματά τους και να πλύνουν τα πόδια τους, τα χέρια και το πρόσωπό τους.

Κομποσκίνι-κομπολόι

Στα Τζαμιά δεν απαγορεύεται η είσοδος σε αλλόθρησκους, αρκεί να ακολουθήσουν το τυπικό.

±

ΣΧΕΔΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ ΤΕΜΕΝΟΥΣ

Σας καλωσορίζουμε

ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΤΖΑΜΙΟΥ

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΕΣ ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΝΑΟ

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Σας ευχαριστούμε για την ευγενική επίσκεψη στο Τέμενος (Τζαμί).

ΑΣΚΗΣΗ 5^η

Παρουσιάσαμε μέσα από δοκιμακά κείμενα τις προϋποθέσεις διεξαγωγής ενός επιτυχούς διαλόγου και στο τέλος κλήθηκαν να περιγράψουν με απλά λόγια το περιεχόμενο του όρου «τζιχάντ».

Ένα κείμενο για το διάλογο:

...Διάλογος είναι, κατά τη δική μου γνώμη, να παραδεχτείς ότι η αλήθεια είναι πολλαπλή. Ότι είναι ανέφικτη η πλήρης αλήθεια. Και πρέπει να φωτισθεί από πολλές πλευρές, για να τη συλλάβει κανείς. Επομένως, έχει ανάγκη από τον έλεγχο του άλλου, από τη δοκιμασία του άλλου, και τον χρειάζεται τον άλλον η αλήθεια. Όταν λες ότι κατέχεις εσύ την αλήθεια μόνος σου και δε χρειάζεσαι τον άλλον, είσαι δογματικός, δεν είσαι κριτικός νους. Και δεύτερο, πρέπει να παραδεχτεί κανείς ότι για να πλησιάσει τον άλλον, ένας μόνος τρόπος υπάρχει: να τον πείσει. Του διαλόγου μέθοδος είναι μόνο η πειθώ. Ούτε η γοητεία, ούτε η απάτη - η πειθώ. Είπα και πιστεύω στον αληθινό διάλογο. Στο διάλογο δεν πάμε να σώσουμε τις ιδέες μας. Πάμε να σώσουμε την αλήθεια...

Ε. Π. Παπανούτσος, από τις εφημερίδες

Προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ένας διάλογος:

Λέμε ότι ένας διάλογος/ μια συνομιλία διεξάγεται με επιτυχία, όταν επιτρέπει στο δέκτη να προσλάβει και να κατανοήσει το μήνυμα του πομπού, και να ανταποκριθεί ανάλογα. Προϋπόθεση για την επιτυχία του διαλόγου, ακόμα και στην απλούστερη μορφή του, την ερωταπόκριση, είναι να διαθέτει ο λόγος και των δύο ομιλητών τις παρακάτω ιδιότητες: α) να είναι ειλικρινής, β) να είναι σαφής, γ) να είναι σχετικός με το θέμα της συζήτησης και δ) να δίνει επαρκείς πληροφορίες για το θέμα (ούτε περισσότερες ούτε λιγότερες από όσες χρειάζονται). Έτσι ο διάλογος λειτουργεί με τη συνεργασία των δύο ομιλητών. Αν έστω και μία από τις παραπάνω ιδιότητες λείπει από το λόγο του ενός ομιλητή, η "συνεργασία" δυσχεραίνεται και η επικοινωνία διαταράσσεται ή διακόπτεται.

Ανάλυση των χαρακτηριστικών επιθέτων που συνήθως συνοδεύουν τη λέξη «διάλογος»:

Διάλογος: δημιουργικός, εποικοδομητικός, ειλικρινής, στοχευμένος, χρήσιμος, αντικειμενικός, απροκατάληπτος, ουσιαστικός, επιφανειακός, καλοπροαίρετος, ήρεμος, γόνιμος.

ΕΝΑΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΖΙΧΑΝΤ

ΕΡΩΤΗΜΑ: υπάρχουν «ιεροί» πόλεμοι;

1. Γνωστικό υπόβαθρο - Ιστορικά δεδομένα

αποσαφήνιση του περιεχομένου των όρων: κατακτητικός πόλεμος, αμυντικός πόλεμος, πολιτικός, απελευθερωτικός, θρησκευτικός πόλεμος, εμφύλιος πόλεμος, εσωτερικός πόλεμος, πνευματικός πόλεμος

2. Διάρθρωση των επιχειρημάτων-πορεία του διαλόγου

«Ιερός» =πόλεμος για θρησκευτικούς λόγους

Προβολή του θρησκευτικού στοιχείου για την εμφύχωση του στρατού και του λαού.

Ο **πρώτος ιερός πόλεμος** ήταν ο πρώτος από μία σειρά πολέμων που έγιναν κατά την αρχαιότητα με σκοπό τον έλεγχο του ενός μαντείου. Αφορμή για το ξέσπασμα του πολέμου αποτέλεσε το γεγονός πως ορισμένοι παρενοχλούσαν τους προσκυνητές του

μαντείου των Δελφών. Τα βαθύτερα αίτια του πολέμου όμως βρίσκονταν στις φιλοδοξίες επικράτησης και ελέγχου της περιοχής.

Ο διεθνής σήμερα όρος **Τζιχάντ** είναι αραβική λέξη που σημαίνει γενικά αγώνας, προσπάθεια, το να μοχθεί κανείς με όλες του τις δυνάμεις ή να αντιμάχεται οποιοδήποτε αντικείμενο αποδοκιμασίας.

τέσσερις βασικές κατηγορίες τζιχάντ με την έννοια του αγώνα, η "τζιχάντ αλ-ναφς" (του ίδιου του εαυτού, - επί της ηθικής ζωής), η "τζιχάντ αλ-λίσάν" (της γλώσσας, - επί της θεολογίας), η "τζιχάντ αλ-γιαντ" (του χεριού, - επί των πράξεων) και η "τζιχάντ αλ-σάιφ" (του ξίφους - η δια του πολέμου επβολή). Σύμφωνα με ένα χαντίθ, ο Μωάμεθ επιστρέφοντας από μία μάχη είπε στους συντρόφους του πως "Επιστρέψαμε από μία μικρή τζιχάντ (του ξίφους) στη μεγάλη τζιχάντ (του εαυτού)"

Ο όρος *ιερός πόλεμος* δεν απαντάται στο Κοράνιο, και κανένας πόλεμος δεν είναι ιερός. Ορισμένοι στίχοι περιγράφουν έναν αμιγώς **πνευματικό αγώνα** (βλ. ενδεικτικά Κοράνιο 22:78).

Η έννοια της τζιχάντ χρησιμοποιήθηκε τόσο για να προάγει την αφοσίωση των πιστών όσο και για τη διεξαγωγή πολέμου προς υπεράσπιση της θρησκείας ή τον προσηλυτισμό.

Εφαρμογή:

Δώστε με απλά λόγια τον ορισμό του όρου τζιχάντ.

ΑΣΚΗΣΗ 7η

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ-Η ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΑΛΗΘΙΝΗ ΣΗΜΑΣΙΑ

ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ-ΟΡΩΝ-Η ΣΥΝΑΦΕΙΑ

Ορολογία: το σύνολο των ειδικών όρων που χρησιμοποιούνται σε συγκεκριμένο γνωστικό ή επαγγελματικό χώρο (ιατρική, θεολογική, νομική).

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ:

Κάθε αραβική λέξη, όπως και κάθε λέξη, έχει μια ρίζα, ένα νόημα που πηγάζει από τη ρίζα αυτή. Ακριβώς όπως η ρίζα ενός δέντρου είναι το πιο σημαντικό μέρος του, έτσι είναι η ρίζα για κάθε λέξη. Όλες οι λέξεις που προέρχονται από μία μόνο ρίζα

αντανακλούν την έννοια της ρίζας αυτής αν και μπορούν να ποικίλουν σε αποχρώσεις και αρώματα. Για να κατανοήσουμε την έννοια της κάθε λέξης, θα πρέπει πρώτα απ' όλα να καταλαβαίνουμε τη ρίζα, το **έτυμον**=η αληθινή αρχή των λέξεων.

أَمَانَةٌ	Amānah	Πίστη/σιγουριά προστασία
إِيمَانٌ	Imān	Πίστη

Iman : πίστη, η αναγνώριση του Θεού και η αποδοχή με απόλυτη εμπιστοσύνη και ειλικρίνεια. Από τους αρχαίους θρησκευτικούς όρους. Κάθε θρησκεία-πίστη έχει τους δικούς πιστούς.

1. Η βεβαιότητα ότι κάτι που απορρέει από θεία αποκάλυψη ή μετά από ανθρώπινη αναζήτηση, είναι αληθινό, ισχύει.

Έδειξε πίστη στην ύπαρξη του θεού/στα λόγια του.

2. η συνειδητή ή όχι αποδοχή της ύπαρξης του θεού, το να δέχεται κανείς την ύπαρξη και ουσία του θεού με βάση συγκεκριμένο δόγμα.

Σταθερή, φλογερή πίστη/κλονίστηκε η πίστη του/ τον έσωσε η πίστη του/η πίστη και βουνά κινεί.

3. το θρήσκευμα, η θρησκεία: μουσουλμανική, χριστιανική πίστη

Αλλάζω πίστη, αλλαξοπίστησε.

4. Η παραδοχή μιας αξίας, μιας αρχής και η υποστήριξή της: πίστη στα ιδεώδη της δημοκρατίας, στο καθεστώς, στον άρχοντα του τόπου

5. εμπιστοσύνη σε κάποιον: πίστη στην αξία κάποιου, στις ικανότητές του

6. αφοσίωση στον/στην σύζυγο: συζυγική πίστη και αποφυγή μοιχείας (αντίθ. Απιστία)

Επίσης: καλή πίστη=ειλικρίνεια και αξιοπιστία (άνθρωπος καλής πίστης).

Το Σύμβολο της Πίστης.....

Τα έξι άρθρα της Πίστης του Ισλάμ.....

(ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ: μάλλον από το πείθω και επομένως αρχικά δεν δήλωνε την ευπιστία και την τυφλή προσήλωση, αλλά το αίσθημα της βεβαιότητας που αποκτούσε κάποιος, έχοντας πεισθεί για τις αποδείξεις. (για το λόγο αυτό σήμαινε και εγγύηση, επιβεβαίωση)

Πίστη και λόγος

Η σχέση ανάμεσα στη λογική και την πίστη είναι μια περίπλοκη συζήτηση που εκτείνεται πάνω από αιώνες. Δογματισμός-ορθολογισμός, κριτικό πνεύμα.

Amānah: ευρύτερη έννοια, εμπιστοσύνη, εκπλήρωση, υπεράσπιση..

Εμπιστοσύνη: πίστη στην αξιοπιστία ή την εντιμότητα κάποιου

Συνών. Αξιοπιστία, πίστη, αποδοχή, πεποίθηση#αμφισβήτηση, αμφιβολία, αβεβαιότητα, σκεπτικισμός, δυσπιστία. (απολαύω εμπιστοσύνης, αίρω την εμπιστοσύνη)

إِذْلَالٌ	Idlāl	Ταπείνωση
تَوْبَةٌ	Tawbah	Μετάνοια Μεταστροφή

Μετάνοια: η αλλαγή του νου, η αλλαγή πορείας και η προσήλωση σε έναν προορισμό και στο θέλημα του Αλλάχ, ο οποίος θα προσφέρει το έλεός του και ο πιστός θα προχωρήσει και θα προοδεύσει .

Μεταστροφή: θρησκευτική, φιλοσοφική, πολιτική. / προσηλυτισμός

Tawbah: επιστροφή, υποχώρηση. (ειλικρινής και πιστή μετάνοια, χωρίς προσποίηση και υποκρισία).

Στην ισλαμική θεολογία, η λέξη σημαίνει την πράξη του να είναι μετανιωμένος για τις πράξεις του, να ζητήσει εξιλέωση για τα τις άδικες πράξεις του και να πάρει την σταθερή απόφαση να εγκαταλείψει αυτά τα παραπτώματα. Μεγάλη η σημασία της μετάνοιας για τη μουσουλμανική παράδοση, αφού θεωρείται ως μια μεγάλη πύλη που οδηγεί στον ορθό δρόμο, δεδομένου ότι κανείς δεν είναι αλάθητος παρά μόνο ο Αλλάχ.

Βασικό μέρος της λατρείας.
astaghfirullah, = «Ζητώ συγγνώμη από τον Αλλάχ».

Χρήση του όρου στην καθημερινή ζωή;

Εξομολόγηση: χριστιανισμός: ομολογία λαθών στον ιερέα και αίτημα για άφεση αμαρτιών/

Ισλάμ: απευθείας στο θεό (όχι μεσολάβηση πνευματικού).

(ομολογία πίστης)

Ταπείνωση: το να αισθάνεται κανείς μικρός και ασήμαντος όχι λόγω μειονεξίας αλλά λόγω σεμνότητας.

(ο ταπεινών εαυτόν υψωθήσεται)

بَيْعَةٌ	Bay‘ah	Υποταγή
تَقْوَى	Taqwā	Ευσέβεια

Taqwā: ρίζα: να αποφεύγει κανείς αυτό που κάνει κακό και τον οδηγεί στην αμαρτία./ η αποφυγή και προστασία του εαυτού μας από την αμαρτία μέσω της αφοσίωσης και του σεβασμού στο θεό.

Bay‘ah: κυριολεκτικά μια « συναλλαγή», άρα υπακούω έναντι κάποιας ανταπόδοσης.

Στην ισλαμική ορολογία, δηλώνει έναν όρκο της υποταγής σε έναν ηγέτη. Σε κάποιες ισλαμικές παραδόσεις, η έννοια της bay‘ah είναι να πουλήσει τον εαυτό του σε ένα πνευματικό ηγέτη με αντάλλαγμα την πνευματική γνώση (πνευματική υποταγή).

Επίσης: όρκος υποταγής , δήλωση πίστης

Όρκος υποταγής και ο ρόλος της γυναίκας στη μουσουλμανική κοινωνία

Υποταγή (ελλην.): παράδοση στην εξουσία κάποιου, αλλά και συνειδητά αναγνώριση της εξουσίας κάποιου (υποταγή στους κανόνες του κράτους)

إبليس	Iblīs	Διάβολος
-------	-------	----------

شَيْطَان	Šayṭān	Σατανάς
----------	--------	---------

Διάβολος σημαίνει «ο διαβάλλων, συκοφάντης»,

Σατανάς, εβραϊκή λέξη που σημαίνει «εναντιούμενος, ανθιστάμενος».

(βγήκε από τη βασιλεία των ουρανών, γιατί αρνήθηκε να κάνει υποταγή).

Μεταφορικά σημαίνει τον έξυπνο, τον τετραπέρατο, το ζωηρό, αλλά και τον κακόβουλο, το μοχθηρό.

كَبِيرَةٌ	Kabīrah	1. Μεγάλη αμαρτία
حَرَامٌ	Ḥarām	Απαγόρευση Αμαρτία
صَغِيرَةٌ	Ṣaġīrah	2. Μικρή αμαρτία

1. Παράβαση μιας απαγόρευσης για κάτι που προκαλεί βλάβη στο άτομο: σε μένα ή σε κάποιον άλλο (μοιχείας, φόνος, κλοπή).
2. Παράβαση μιας απαγόρευσης για κάτι που δεν μπορεί να μην προκαλεί κάποια βλάβη σε μένα ή σε κάποιον άλλο, αλλά συνδέεται με κάποια απαγόρευση. (επειδή απαγορεύεται ο τζόγος, απαγορεύονται και τα τυχερά παιχνίδια).

Θανάσιμα και συγγνωστά αμαρτήματα (χριστιανισμός).

صَلَاةٌ	Ṣalāt	Προσευχή
قِبْلَةٌ	Qiblah	προσανατολισμός προσευχής

Η **προσευχή** αποτελεί ενεργή προσπάθεια να επικοινωνήσει ο άνθρωπος με μια θεότητα ή πνεύμα. Μπορεί να δοξολογεί το θεό, να υποβάλλει κάποιο αίτημα ή να εκφράζει απλά σκέψεις και συναισθήματα. Οι λέξεις μιας προσευχής μπορεί να αποτελούνται από συγκεκριμένους ύμνους ή φράσεις, ή να αποτελούν αυθόρμητη λεκτική διατύπωση του ατόμου:

Καθημερινή προσευχή , **Απαιτητική προσευχή**, **Τελετουργική προσευχή** (Υμνείται το θείο με απαγγελίες στίχων), **Διαλογισμική προσευχή** .

Η προσευχή στο Ισλάμ. Προϋποθέσεις-

Τελετουργικό καθαριότητας. Κινήσεις-τελετουργικό προσευχής

وُضُوء	Wuḍū'	Πλύση/νίψη
غُسل	Ġuṣl	Πλύση/Νίψη

Νίψις=πλύσιμο των χεριών

(πλύση στομάχου, εγκεφάλου)

Νήψη=κατάσταση πνευματικής εγρήγορσης που σχετίζεται με τη νηφαλιότητα και τη σωφροσύνη / το να ανακτά κανείς τις δυνάμεις του μετά από ασθένεια(θάλαμος ανάνηψης .(νήφω =είμαι νηφάλιος, απέχω από την οινοποσία/ νήψις, νηφάλιος).Νηπτικός: αυτός που βρίσκεται σε κατάσταση νηφαλιότητας.

زَكَاة καθαριότητα	Zakāt	Ελεημοσύνη
حَجّ	Ḥaġġ	Προσκύνημα
صَوْم	Ṣawm εγκράτεια	Νηστεία-εγκράτεια Νηστεία: νη+εσθίω

Εκτός από την ομολογία πίστης (Σούρα 33:40) και την προσευχή.(Σούρα 2:144), οι άλλοι Τρεις Στύλοι της Τήρησης είναι:

1. Η ελεημοσύνη, ζακάτ, υποχρέωση δηλαδή να δίνει κανείς ένα ποσοστό του εισοδήματός του και της αξίας κάποιας ιδιοκτησίας στους φτωχούς. Δίνοντάς το, συμβάλλει στον εξαγνισμό της υπόλοιπης περιουσίας του. (Σούρα 24:56)
2. Η νηστεία, σάουμ. Κατά τη διάρκεια του Ραμαντάν (Ραμαζανιού), του 9ου μήνα του ισλαμικού ημερολογίου, απαγορεύεται να φάει, να πιεί και να καπνίσει καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. (Σούρα 2:180-182)
3. Η ιερή αποδημία ή προσκύνημα, Χατζ, στη Μέκκα, Κάθε πιστός τουλάχιστον μια φορά στη ζωή του θα πρέπει να επισκεφθεί τους ιερούς τόπους του Ισλάμ «αν μπορεί να αντεπεξέλθει στα έξοδα», τον 12ο μήνα του ισλαμικού ημερολογίου και αν μπορεί να εξασφαλίσει την διαβίωση της οικογένειάς του κατά την απουσία του. (Σούρα 3:87).

Ελεημοσύνη: υλική και ηθική συμπαράσταση στους φτωχούς.

Τα 99 ονόματα του θεού.

ελεήμων, ανελεήμων, παντελεήμων.

Συνήθως χαρακτηρισμός του θεού, αυτός που έχει απέραντο έλεος, που συμπονεί τον άνθρωπο και είναι πρόθυμος να τον συγχωρεί.(πλούσια τα ελέη του θεού, στο έλεος του θεού, στο έλεος κάποιου).

Ελέω θεού (dei gratia): φράση που δηλώνει ότι η εξουσία αντλείται από την ευσπλαχνία και τη χάρη του θεού και δεν υπόκειται σε άλλους (ανθρώπινους) περιορισμούς (βασιλιάς, μονάρχης).

Χατζ (αποδεικνύω) : εφόσον μου δίνεται η ευκαιρία είμαι υποχρεωμένος να κάνω το προσκύνημα στη Μέκκα.

επίσκεψη αγίων τόπων: Χατζηλίκι.